

דב אלבוים מספר את סיפורו של נחמן, בן הארבע עשרה וחצי, הלומד בישיבה חרדית לצעירים, ובזמן אלול (לפני הימים הנוראים) מחפש את אלוקיו. נחמן מאמין שדבקו באלוקים תגן על אמו החולה, ועוד תניף אותו למדרגת 'גרול הדור', המודגמת על ידי ראש ישיבת פוניבז'. תמימות ונחישות. נחמן הצעיר שואף הגדרה עצמית, בעורו מציית למושגים ההומטיים של סביבתו. זהו ספר אוטוביוגרפי, בעיקרו. וזוהי ביזגרפיה משוערת של אלפי ישראלים שעברו את 'פרוצדורת' הישיבות.

"זמן אלול" (עם עובר) הינו ממיטב הספרות הישראלית הצעירה של השנים האחרונות. אינו משתנק בהגדרה 'ספרות של דתיים' (לשעבר, בהווה). כתוב עברית, לא ישראלית. אותנטי. נכון לשונית.

אלבוים בחר את נקודת המבט של נחמן. היא גם מלאה כשלעצמה, והיא גם צרה. ולכן, הפנומן עצמו (הישיבה לצעירים) אינו ממש מואר כולו. לא משום שלא ייתכן שהישיבה היא דבר כה מסכן. ייתכן שהיא אכן דבר מסכן. אלא בגלל פוליטיקת המבט.

מהי 'פוליטיקת המבט'? היא מספר המבטים השונים והמנוגדים שהסופר מפעיל, כדי לרזות, לתאר, למפות, להעריך. וכאמור, אלבוים, סופר מדע שאינו נפרד מצינה טובה גם כשהוא מלוהט - צמצם עצמו לנקודת המבט של הנער (נחמן).

וכך, "זמן אלול" אינו כולל את נקודות המבט של מושג 'הישיבה', של ראשי אותה ישיבה, של 'ראשי הדור' ושל משפחות תלמידי הישיבה. המשפחות מיוצגות על ידי פולק לור. לא על ידי תובנתן הפנימית. ולראשי הישיבה אין כאן ייצוג (קול, דיבור) ממשי. ייצוגם בעיקרו קריקטורי.

ונקודת המבט של החברה הישראלית בכללותה, כלל איינה נמצאת ב"זמן אלול", המוקדש למובלעת חרדית. שאף היא, במידה מסוימת, מובלעת בתוך מובלעת. כי, הנה, מגי' לו של נחמן, ועד לגיל 17, עשיתי את זמן אלול בישיבות חרדיות כגון כפר חסידים, חברון, סלובודקה - ולא ראיתי שם גם עשירית מהניוול, מההתעמרות ומהתפללות, שנחמן זה חווה בישיבה שלו. והיטב התמצאו שם, בישיבות הנ"ל, בקור וייהאופי העיקריים של הישראליות שהקיפה אותם, ואף התעמתו איתם. בכל מקרה, עדות אלבוים נאמנה. מה גם שזו ספרות, ולא דו"ח של מפלג חינוך.

וכספרות, קראתי את "זמן אלול" בנשימה אחת. אלבוים קרוב ליהושע קנז ("בדרך אל החתולים") ורחוק מ'טקסט רבני'. כלומר, זו ספרות. לא אימעישה (סיפור מעשיות). כתיבה גם דרוכה ועצבנית, וגם פרוגרמטית מרובת שלבים. השפה אותנטית כיוון שהיא מכילה את חומרי הלשון המאפיינים של הישיבה לצעירים, ללא מאמץ חיקוי. ובכלל, השיפה נענית לאלבוים. ההתבוננות בנחמן (בעצמו) מעוברת היטב. יצרהמין כמות שהיה שם: טבע ועבירה. אלבוים בנה עולם.

ובאותה נשימה, קראתי את הספר בחשש. כי "זמן אלול" עלול לשמש נשק בידי מתרפי מסורת ישראל. כל כך עלובה אותה ישיבה של אלבוים. כל כך מצומצמים תלמידיה ורבי ניה.

בעוד שלאמיתו של עניין, אלבוים אינו מתרף. הוא הילד שכתב לאלוקים, ביומן שלו. בכל מהזור, בכל הישיבות, היה ילד שפנה לאלוקים כאילו הוא איתו ממש בחדר, ושומע. רצה להיות איתו אחד. בגר, ורגע זהסד פג.